

สถาบันวิจัยและพัฒนา

การประเมินผล
โครงการเกษตรพื้นบ้านเมืองเถิน
จังหวัดลำปาง

มูลนิธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

โดย

สินธุ์ สโรบล
เจนศิริ จันทร์ศิริ
อภิญา อุนกุล

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ
จังหวัดเชียงใหม่

รายงานการวิจัย ฉบับที่ 91

พศ. 2534

คำนำ

การประเมินผลโครงการเกษตรพื้นบ้านเมืองเถิน จังหวัดลำปาง เป็นขั้นตอนหนึ่งของการบริหารโครงการในมูลนิธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม วิธีการก็คือการมองภาพกิจกรรมการพัฒนาสะท้อนกลับไปหาจุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน เพื่อวัตถุประสงค์ในการปรับเปลี่ยนและหาทิศทางการดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในทันที

คณะผู้ประเมินผลหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อสรุปของการประเมินผลโครงการเกษตรพื้นบ้านเมืองเถิน จะทำให้โครงการฯ ได้รับประโยชน์ในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานตลอดจนวิธีการปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับชาวบ้าน เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชาวบ้านได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นอาจจะมีอยู่อีกในอันเนื่องมาจากความไม่ครอบคลุมประเด็นรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆทั้งนี้ เป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา เข้าทำการประเมินผลซึ่งทางคณะผู้ประเมินผลก็ขออน้อมรับข้อบกพร่องที่อาจจะมีขึ้นในครั้งนี้

การประเมินผลครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือจากหลายฝ่ายด้วยกันคือคุณเย็นฤดี วงศ์พัฒนกร กรรมการบริหารมูลนิธิฯ คุณบุษบา ปรีตถจริยา และคุณสุมาพร กระจ่างงาม จากมูลนิธิการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ที่ได้อำนวยความสะดวกและติดต่อประสานงานการประเมินผล และร่วมพิจารณาบทสรุปจากการประเมินผลอย่างดียิ่ง ซึ่งคณะผู้ประเมินผลขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ นอกจากนี้ใคร่ขอขอบคุณ คุณประสิทธิ์ ศรีนอก ผู้ประสานงานโครงการฯ คุณเสาวนีย์ แสงเมือง เจ้าหน้าที่ธุรการและข้อมูล คุณธีระเดช ชี้อวีธนะ เจ้าหน้าที่การเกษตร ที่ได้อำนวยความสะดวกและประสานงานระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล ในสนามจนทำให้ได้ข้อมูลค่อนข้างสมบูรณ์ และใคร่ขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่าน ที่เป็นคณะกรรมการและกลุ่มสมาชิกกิจกรรมพัฒนาทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการทำงานเพื่อให้ข้อมูล และตอบปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ จนได้รับสารสนเทศที่ดีเป็นอย่างยิ่ง

สิมส์ สโรบล

เจนศิริ จันทร์ศิริ

อภิัญญา อัญญา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญแผนภูมิ	ค
บทที่ 1 บทนำ	
ความเหมาะสม	1
เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินผล	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินผล	3
ระเบียบวิธีการวิจัยเพื่อประเมินผล	3
บทที่ 2 โครงการเกษตรพื้นบ้านเมืองเกิน	5
ความเหมาะสมของโครงการฯ	5
วัตถุประสงค์ของโครงการฯ	6
พื้นที่ดำเนินงาน	7
การดำเนินงานของโครงการฯ	8
วิธีดำเนินงานของโครงการฯ	10
กิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมา	11
บทที่ 3 ผลการประเมินโครงการเกษตรพื้นบ้านเมืองเกิน	17
วัตถุประสงค์การประเมินผลและเกณฑ์ในการประเมิน	17
ภาพรวมของประชากร อาชีพ และการถือครองที่ดิน	19
การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก	25
การส่งเสริมการเลี้ยงปลา	30
กิจกรรมการปรับปรุงพันธุสัตว์	34
กิจกรรมปลูกไม้ผลถาวร	36
กิจกรรมการปรับปรุงดินแบบอินทรีย์	38

บทที่ 3	ผลการประเมินโครงการเกษตรพี่บ้านเมืองถิ่น (ต่อ)	
	การบริหารโครงการในระดับสนาม	41
	ปัญหาการบริหารงาน	42
	การประสานงาน	42
	1. การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ	43
	2. การประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชน	44
บทที่ 4	ข้อเสนอแนะจากการประเมินผล	45
บทที่ 5	บันทึกข้อสังเกตกิจกรรมในหมู่บ้านโครงการพัฒนาเกษตรพี่บ้านเมืองถิ่น ...	50
	1. บ้านแม่แก่ง	52
	2. บ้านแม่เต็น	59
	3. บ้านแม่เตี้ยะโน	65
	4. บ้านทุ่งเจริญ (สบเตียบ)	71
	5. บ้านแม่เตี้ยะนอก	77
ภาคผนวก	79
บรรณานุกรม	81

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	จำนวนประชากรในหมู่บ้านของโครงการ ปี 2532.....	20
แผนภูมิที่ 2	อาชีพของประชากรในหมู่บ้านของโครงการ จำแนกตามลักษณะของอาชีพ ปี 2532	22
แผนภูมิที่ 3	พื้นที่ถือครองทั้งหมดของหมู่บ้าน ปี 2532	23
แผนภูมิที่ 4	พื้นที่ถือครองทางการเกษตรของหมู่บ้าน จำแนกตามประเภทการถือครอง ปี 2532	24
แผนภูมิที่ 5	การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จำแนกตามฝายน้ำล้นและการขุดเจาะบ่อ บาดาล ปี 2532-2534	26
แผนภูมิที่ 6	การประเมินความสำเร็จ ล้มเหลว และการใช้ประโยชน์จากบ่อบาดาล ปี 2532	27
แผนภูมิที่ 7	การประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวจากการเจาะบ่อบาดาล ปี 2533	29
แผนภูมิที่ 8	จำนวนบ่อปลาและเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในแต่ละหมู่บ้าน ปี 2532	31
แผนภูมิที่ 9	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงปลา และจำนวนลูกปลาที่ปล่อยในแต่ละหมู่บ้าน ปี 2532	32
แผนภูมิที่ 10	จำนวนลูกปลาและพันธุ์ปลาที่ปล่อยในแต่ละหมู่บ้าน ปี 2532	33
แผนภูมิที่ 11	จำนวนเกษตรกรและจำนวนวัวในแต่ละหมู่บ้าน ปี 2534	35
แผนภูมิที่ 12	การเปรียบเทียบไม้ผลที่ส่งเสริมในหมู่บ้าน ระหว่างปี 2532 และ ปี 2533	37
แผนภูมิที่ 13	การปรับปรุงดินแบบอินทรีย์ จำแนกตามครัวเรือนที่ปลูกพืชตามแนวระดับ และการทำปุ๋ยพืชสด ปี 2533	40